

Hana Skočková

Pošumavský doktor Vilém Frenzl

Někteří lékaři nemuseli vyniknout mimořádným objevem či výkonem a přesto se zapsali do paměti mnoha lidí jen svým obyčejným životem. K takovým patřil i MUDr. Vilém Frenzl (*19. 6. 1869, † 15. 3. 1963 v Újezdci u Klatov), který celý život působil jako obvodní lékař v Janovicích nad Úhlavou.

MUDr. Vilém Frenzl se narodil 19. 6. 1869 ve Štěchovicích u Strakonice čp. 1 jako čtvrté, nejmladší dítě. Jeho otec Vilém Frenzl (*10. 8. 1832) pracoval jako hospodářský správce na panství Schwarzenbergů ve Štěchovicích, pak v Malonicích u Klatov. Malý Vilém začal chodit do školy v Klatovech, pak se přestěhovali do Miletína u Dvora Králové. Tam je zasáhl osud. Zemřela mu maminka Anna Frenzlová, rozená Petrmichlová (*3. 3. 1841, † 4. 3. 1877). Byla dcerou Jana Petrmichla, sladovnického mistra v Malonicích a Anny Konrádové z Hojsovy Stráže.

Otec Vilém se znovu oženil 11. 9. 1878 v Noutonicích s Barborou Javůrkovou (*14. 1. 1849). Spolu měli dalšího syna. Vilémova nevlastní matka pocházela ze Svrkyně, kde doktorovi prarodiče Tomáš Frenzl (*1790, † 19. 11. 1871) a Marie Františka z Montagů vlastnili od roku 1823 velkostatek čp. 5.

Doktorova babička z otcovy strany Marie Františka (*5. 12. 1796 - 25. 3. 1852) se narodila v Imstu u Innsbrucku v Tyrolsku jako dcera C. k. horního rady Johanna Nepomuka Ignatze von Montag a jeho manželky Marie Anny von Leitner, pocházející z velkoobchodnické rodiny v Praze. Montagové byli původně měšťané v Mikulově¹. Roku 1765 byl dědeček Marie Františky Jan Pavel Montag (1708-1785) povýšen do šlechtického stavu. Patřil mu palác Smiřických, zvaný také dům U Montagů na Malostranském náměstí, kde dnes sídlí Poslanecká sněmovna. Tomáš Frenzl a Marie Františka z Montagů měli devět potomků, doktorův otec Vilém byl v pořadí šestým dítětem. Nejmladší byl Theodor (Bohdan Emerich, *3. 11. 1837, † 19. 12. 1901), předek spisovatele Michala Viewegha.

Ačkoliv MUDr. Vilém Frenzl se na své prarodiče nepamatoval, ke Svrkyni měl silné pouto, žila tam řada jeho příbuzných. Starší bratr jeho otce, strýc František Frenzl (*5. 2. 1831) s Marií r. Šichovou hospodařili na statku ve Svrkyni čp. 5, další strýc Alois (*28. 3. 1834) s Marií r. Zábranskou na jejím rodném gruntu Svrkyně čp. 10. Do Svrkyně čp. 24 se za Josefa Čurbu provdala nejstarší otcova sestra Marie (*7. 8. 1824). Jako studenta, který měl stále hluboko do kapsy, ho svrkynští příbuzní podporovali nejen potravinami, ale i penězi. Po studiích v Praze a praxi ve Všeobecné nemocnici dostal pětadvacetiletý lékař místo v pošumavském městečku Janovice nad Úhlavou.

Janovice nad Úhlavou. Nejvýznamnější památkou ve městě je raně gotický kostel sv. Jana Křtitele z konce 13. století. Barokní přestavba v roce 1764 rozšířila kostel o věž. Na zdech presbytáře byly objeveny malby z první třetiny 14. století, které jsou zařazeny do seznamu UNESCO. Snímek je na adrese http://www.mistopisy.cz/janovice-nad-uhlavou_3573.html.

¹ Pro televizní pořad Tajemství rodu Michala Viewegha, vysílaný v lednu 2013 zjistila p. Helena Voldánová, které zároveň děkuji za poskytnutí podkladů k rodinám Montag a Frenzl ze Svrkyně.

Tehdy ještě netušil, že v Janovicích stráví celý život. Začátky nebyly lehké, musel překonávat nedůvěru svérázných horalů, zvyklých na zařkávání, různé pověry a babské způsoby léčby. Šzil se se svými pacienty ze všech společenských vrstev, ale z lékařské praxe nezbohatl. Naopak, chudé pacienty léčil zdarma a nejenže jim často zaplatil léky, ale přidal i zlatku na jídlo. Za svými pacienty nachodil kilometry v hornatém kraji po neschůdných stezkách i hlubokými lesy.

Zároveň působil jako zámecký lékař na sousedních panstvích - ve Veselí hraběte Bedřicha Stadionu, v Týnci, který patřil hraběti Kolovratovi, kde vládla jeho přísná americká manželka rozená Uppmannová. Také v Klenové, jejíž majitel Němec Felix Heinschel z Heineggu to dotáhl z tkalcovského dělníka na fabrikanta. Léčil rodiny správců a zámecké hosty zdarma, zřízence a deputátníky za paušál 100 zlatých ročně.

Rod Frenzlů sice byl německého původu, ale už Vilémovi předci se počestili a vždy byli zanícenými českými vlastenci. V kraji, kde žili Češi a Němci po staletí vedle sebe, Vilém vždy podporoval český element, i zakládání českých škol v česko-německých vesnicích. Svými přednáškami o Janu Husovi a Jiřím z Poděbrad popudil katolického faráře. Když v roce 1898 založili janovičtí osvětáři Sokol, Dr. Frenzl se stal jeho prvním starostou.

Při ošetřování poraněného pasáka na veselském zámečku patřícím hraběti Stadionovi poznal půvabnou neteř tamní hospodyně Elišky Hoffmannové. „Slečna ze zámku“ Lenka (Magdalena) Šambergerová (*1875 v Koutu na Šumavě, † 1927) byla předposlední ze šesti dětí Jana Šambergera (1831-1908) a Anny Šperlové (*1838), oba její rodiče byli ve službě u hraběte Stadionu v Koutu a ve Veselí. Lenčin starší bratr František (1871-1944) za podpory hraběte Stadionu vystudoval medicínu a později se stal významným dermatologem, profesorem Karlovy university. Byl to manžel Isabely rozené Jahnové (1884-1964), sestry mého dědečka. Napsala jsem o něm článek do Rodopisné revue č. 3 v roce 2006.

Mladí lidé se vzali 4. února 1896 ve Veselí. Ze šťastného, ale krátkého manželství se narodily čtyři děti. Nejstarší Ladislav se odstěhoval do Argentiny, oženil se s Indiánkou, měl továrnu na elektrovýrobky v Esquina Corientes v provincii Cordobez. Svého syna pojmenoval po dědečkovi Vilém. Nejmladší František (1905- 1947) šel v otcových stopách, vystudoval medicínu. Zvolil si obor svého slavného strýce MUDr. Šambergera, dermatologii, byl primářem kožního oddělení v Českých Budějovicích. Zemřel mladý. Starší dcera Alžběta (1897-1946) se provdala za Václava Ubla, učitele v Nýrsku a později v Obříství u Mělníka. Mladší Lily (Otilie 1899-1974), výtvarnice, žila léta u strýce a tety Šambergerových v Praze. S manželem Bernardem Vaníčkem (1907- 1989), učitelem hudby žila v Klatovech, narodila se jim jediná dcera Alena.

MUDr. Vilém Frenzl na snímku z rodinného archivu autorky

MUDr. Vilém Frenzl zemřel 15. března 1963 ve věku 94 let. Zanechal po sobě deník o svých studiích i praxi v Janovicích n. Úhlavou. Jaroslav Janoušek jej upravil a vydával na pokračování v regionálních novinách Pravda v r. 1972. Na jejich základě byla vytvořena i televizní hra *Já se vrátím*, která se vysílala v r. 1978. Postavu Vencla (Dr. Frenzl) hrál Viktor Preiss, jeho manželku Lidušku (Lenka r. Šambergerová) ztvárnila Jana Boušková.

Tvůrčí přístup J. Janouška a následné televizní zpracování s vynikajícím obsazením je hezkou indicíí, že zdánlivě obyčejný život maloměstského lékaře tak docela obyčejný nebyl. Také na jeho fotografii vidíme milý a vyrovnaný výraz s náznakem lehkého úsměvu, který vypovídá o otevřenosti a vstřícnosti vůči lidem. A tak je zřejmé, že medicína nebyla pro MUDr. Frenzla jen povoláním, či zaměstnáním, ale především hluboce lidským posláním.